

12 ego Ecclesiastes fui rex Israhel in Hierusalem

13 et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum ut occuparentur in ea

14 vidi quae fiunt cuncta sub sole et ecce universa vanitas et adflictio spiritus

15 perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus

16 locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit

17 dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus

18 eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat laborem

VUL Ecclesiastes 2:1 dixi ego in corde meo vadam et affluam deliciis et fruar bonis et vidi quod hoc quoque esset vanitas

2 risum reputavi errorem et gaudio dixi quid frustra deciperis

3 cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam ut animum meum transferrem ad sapientiam devitaremque stultitiam donec viderem quid esset utile filiis hominum quod factum opus est sub sole numero dierum vitae suae

4 magnificavi opera mea aedificavi mihi domos plantavi vineas

5 feci hortos et pomeria et consevi ea cuncti generis arboribus

6 extruxi mihi piscinas aquarum ut inrigarem silvam lignorum germinantium

7 possedi servos et ancillas multamque familiam habui armenta quoque et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem

8 coacervavi mihi argentum et aurum et substantias regum ac provinciarum feci mihi cantores et cantrices et delicias filiorum hominum scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda

9 et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem sapientia quoque perseveravit mecum

10 et omnia quae desideraverunt oculi mei non negavi eis nec prohibui cor quin omni voluptate frueretur et oblectaret se in his quae paraveram et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo

11 cumque me convertissem ad universa opera quae fecerant manus meae et ad labores in quibus frustra sudaveram vidi in omnibus vanitatem et adflictionem animi et nihil permanere sub sole

12 transivi ad contemplandam sapientiam erroresque et stultitiam quid est inquam homo ut sequi possit regem factorem suum

13 et vidi quia tantum praecederet sapientia stultitiam quantum differt lux tenebris

14 sapientis oculi in capite eius stultus in tenebris ambulat et didici quod unus utriusque esset interitus

15 et dixi in corde meo si unus et stulti et meus occasus erit quid mihi prodest quod maiorem sapientiae dedi operam locutusque cum mente mea animadverti quod hoc quoque esset vanitas

16 non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum et futura tempora oblivione cuncta pariter obruent moritur doctus similiter et indoctus

17 et idcirco taeduit me vitae meae videntem mala esse universa sub sole et cuncta vanitatem atque adflictionem spiritus

18 rursus detestatus sum omnem industriam meam quae sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem post me

19 quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui et est quicquam tam vanum

20 unde cessavi renuntiavitque cor meum ultra laborare sub sole

21 nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine homini otioso quaesita dimittit et hoc ergo vanitas et magnum malum

22 quid enim proderit homini de universo labore suo et adflictione spiritus qua sub sole cruciatus est

23 cuncti dies eius doloribus et aerumnis pleni sunt nec per noctem mente requiescit et haec non vanitas est

24 nonne melius est comedere et bibere et ostendere animae suae bona de laboribus suis et hoc de manu Dei est

25 quis ita vorabit et deliciis affluet ut ego

26 homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam et scientiam et laetitiam peccatori autem dedit adflictionem et curam superfluum ut addat et congregat et tradat ei qui placuit Deo sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis

12 ἐγὼ Ἐκκλησιαστῆς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ

13 καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ

14 εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

15 διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι

16 ἐλάλησα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου τῷ λέγειν ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθη καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ καρδία μου εἶδεν πολλὰ σοφίαν καὶ γνῶσιν

17 καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην ἔγνω ὅτι καὶ γε τοῦτ' ἔστιν προαίρεσις πνεύματος

18 ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλήθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν προσθήσει ἄλλημα

LXT Ecclesiastes 2:1 εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου δεῦρο δὴ πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἰδὲ ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καὶ γε τοῦτο ματαιότης

2 τῷ γέλῳτι εἶπα περιφορὰν καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί τοῦτο ποιεῖς

3 κατεσκεψάμην ἐν καρδίᾳ μου τοῦ ἐλκύσαι εἰς οἶνον τὴν σάρκα μου καὶ καρδία μου ὠδήγησεν ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' ἀφροσύνη ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν

4 ἐμεγάλυνα ποίημά μου ὠκοδόμησά μοι οἴκους ἐφύτευσά μοι ἀμπελώνας

5 ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους καὶ ἐφύτευσά ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ

6 ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα

7 ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι καὶ γε κτήσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλὴμ

8 συνήγαγόν μοι καὶ γε ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν ἐποίησά μοι ἄδοντας καὶ ἄδούσας καὶ ἐντροφήματα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας

9 καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ γε σοφία μου ἐστάθη μοι

10 καὶ πᾶν ὃ ἤτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐχ ὑφείλον ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου καὶ τοῦτο ἐγένετο μερὶς μου ἀπὸ παντὸς μόχθου μου

11 καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσιν ποιήμασίν μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος καὶ οὐκ ἔστιν περισσεία ὑπὸ τὸν ἥλιον

12 καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περιφορὰν καὶ ἀφροσύνην ὅτι τίς ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν

13 καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστιν περισσεΐα τῆ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην ὡς περισσεΐα τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος

14 τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἔγνω καὶ γὰρ ἐγὼ ὅτι συνάντημα ἐν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς

15 καὶ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος καὶ γὰρ ἐμοὶ συναντήσεται μοι καὶ ἵνα τί ἐσοφισάμην ἐγὼ τότε περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου διότι ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ ὅτι καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης

16 ὅτι οὐκ ἔστιν μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰῶνα καθότι ἤδη αἱ ἡμέραι αἱ ἐρχόμεναι τὰ πάντα ἐπελήσθη καὶ πῶς ἀποθάνειται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος

17 καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωὴν ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

18 καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σὺν πάντα μόχθῳ μου ὃν ἐγὼ μόχθῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινομένῳ μετ' ἐμέ

19 καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων καὶ ἐξουσιάζεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου ὧ ἐμόχθησα καὶ ὧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης

20 καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῆ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ τῷ μόχθῳ ὧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον

21 ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος οὗ μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης καὶ πονηρία μεγάλη

22 ὅτι τί γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαίρεσει καρδίας αὐτοῦ ὧ αὐτὸς μόχθει ὑπὸ τὸν ἥλιον

23 ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπασμὸς αὐτοῦ καὶ γὰρ ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης ἐστίν

24 οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίεται καὶ ὃ δείξει τῆ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ καὶ γὰρ τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἔστιν

25 ὅτι τίς φάγεται καὶ τίς φείσεται πάρεξ αὐτοῦ

26 ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔδωκεν σοφίαν καὶ γνώσιν καὶ εὐφροσύνην καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκεν περισπασμὸν τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ὅτι καὶ γὰρ τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

2. KAZATELOVO SEBEZPYTOVÁNÍ

- 12 אָני קהלת הייתי מלך על־ישראל בירושלם:
כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַיִם הוּא עֲנִין רַע נָתַן אֱלֹהִים לְבַנֵּי הָאָדָם לְעֲנוּת בּוֹ:
13 וְנָתַתִּי אֶת־לְבִי לְדָרוֹשׁ וְלַתּוֹר בַּחֲכָמָה עַל
14 רְאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרֵעוּת רוּחַ:
15 מַעֲוֹת לֹא־יִוָּכַל לְתַקֵּן וְחֲסָרוֹן לֹא־יִוָּכַל לְהַמְנוֹת:
כְּכֹמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־יְרוּשָׁלַם וְלְבִי רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְרַעַת:
16 דְּבַרְתִּי אָנִי עִם־לְבִי לֵאמֹר אָנִי הִנֵּה הַגִּדְלָתִי וְהוֹסַפְתִּי
וְאֲתַנְּה לְבִי לְרַעַת חֲכָמָה וְרַעַת הוֹלָלוֹת וְשִׁכְלוֹת יַדְעֵתִי שָׁגַם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ:
17
18 כִּי בָרַב חֲכָמָה רַב־כְּפֶעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכַאֲוֵב:

12 ἐγὼ Ἐκκλησιαστῆς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ

13 καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν ὅτι περισπασμὸν ποιηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ

14 εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

15 διεστραμμένοι οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι

16 ἐλάλησα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου τῷ λέγειν ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθη καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἷ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ καρδία μου εἶδεν πολλὰ σοφίαν καὶ γνῶσιν

17 καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην ἔγνων ὅτι καὶ γε τοῦτ' ἔστιν προαίρεσις πνεύματος

18 ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλήθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν προσθήσει ἄλγημα

12 ego Ecclesiastes fui rex Israhel in Hierusalem

13 et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum ut occuparentur in ea

14 vidi quae fiunt cuncta sub sole et ecce universa vanitas et adflictio spiritus

15 perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus

16 locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit

17 dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus

18 eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat et laborem

a) Hledání moudrosti

1,12-18

¹² Já Kazatel, jsem byl králem nad Izraelem v Jeruzalémě.
^{13 e} Předsevzal jsem si ^e, že moudře propátrám a prozkoumám vše, co se pod nebem ^f děje.

Úmornou lopotu uložil Bůh
lidským synům, a tak se lopotí.

¹⁴ Viděl jsem všechno,
co se pod sluncem děje,
a hle, to vše je pomíjivost a ^g honba za větrem ^g.

¹⁵ Co je pokřivené ^h, nelze napřímit,
a čeho se nedostává ⁱ, nelze spočítat.

¹⁶ Rozmlouval jsem se svým srdcem:
Hle, nabyl jsem větší a hojnější moudrosti
než ti všichni, kdo byli v Jeruzalémě ^j přede mnou,
mé srdce nabylo mnoho moudrosti a vědění.

^{17 e} Předsevzal jsem si ^e, že poznám ^k moudrost,
poznám i ztřeštěnost a pomatenost ^k.
Poznal jsem však, že i to je ^g honička za větrem ^g,

¹⁸ neboť kde je mnoho moudrosti, je i mnoho hoře ^l,
a čím víc vědění, tím víc bolesti.

^{e-e} dosl. přiložil (dal) jsem své srdce k (v.13.17 aj.). - ^f sluncem, P T V (<šemeš místo šámajím, H.). - ^{g-g} trápení ducha, K < O' V (v.14.17 aj.). - ^h o lidech, V (sr v.15b). - ⁱ hlupáky, V. - ^j tak O' P T V (sr 2,7); dosl. nad Jeruzalémem. - ^{k-k} moudrost a poznání, podobenství a umění, O'; moudrost a učení i omyly a hloupost, V. - ^l poznání, O'.

(12) v.1 (13) :Kaz 3,10 Gn 3,19 (14) Kaz 2,11.17.26 4,4 6,9

(15) Kaz 7,13 (16) :1Kr 3,12 5,10 [= 4,30 K] 10,7.23; Kaz 2,9

(17) Kaz 2,12 Kaz 7,25

12 אָני קהלתִי הִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם:

¹qohælæt nomen commune m.sg. absl.-qāhal verbum denominativum shromažd'ovat assemble; ² verb q.pf.1.c.sg h-j-h

12 ἐγὼ Ἐκκλησιαστής¹ ἐγενόμην² βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλῆμ ¹ nomen
N.m.sg.proprium ²verb.

ind.aor.med.1.c.sg. γίνομαι, ἐγενόμην;

12 ego Ecclesiastes fui rex Israhel in Hierusalem

12Ě ékleziastes, 19 bil' sem' kral'em' izrahel'skim' v' e- 20 ruzalemie.

¹² **Já Kazatel, jsem byl králem nad Izraelem v Jeruzalémě.**

(12) Kaz1,1 viz níže

12 Pisatel knihy znovu představuje hlavní postavu a klade důraz na její královskou hodnost. Král totiž představoval vtělenou moudrost.

Šalomoun pak byl jejím typem (IKr 3,28 <28> *Když se celý Izrael dozvěděl o rozsudku, který král vynesl, jala je bázeň před králem. Viděli, že je nadán Boží moudrostí k vykonávání soudu.* מִשְׁפָּט

1Kr5,14 [= 4,34 K] Šalomounově

moudrosti přicházeli naslouchat ze všech národů (i) ode všech králů země, kteří se (o) jeho moudrosti doslechli.

14 וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמַע אֶת חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מְלָכֵי

הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חֲכָמָתוֹ:

).

Někteří vykladači se pozastavují nad slovesným **dokonavým** videm

slovesa být (byl jsem = *hājítí*, H.) a ptají se, zda Šalomoun králem

'byl' a být snad přestal, o čem bible sice neví, ale odkazuje se na další

literaturu o něm. (IKr 11,41n *O ostatních příbězích Šalomounových, o všem, co konal, i o jeho moudrosti se píše, jak známo, v Knize příběhů Šalomounových. 42 Šalomoun kraloval v Jeruzalémě nad celým Izraelem čtyřicet let.*

דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחֲכָמָתוֹ הַלְּוָא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה:

41 וַיִּתֵּן

42 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִירוּשָׁלַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה:

). Existuje totiž legenda, že byl pro své hříchy zbaven trůnu a

kajícnicky musel putovat zemí, než směl opět na trůn dosednout. Midraš

(1,3) se odvolává na verš Kaz 7,15 (*To všechno jsem viděl ve dnech své pomijivosti (marnosti): Spravedlivý hyne i při své spravedlnosti a svévolník dlouho žije i při své zlobě.*

15 אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בְיָמֵי הַבְּלִי יֵשׁ צַדִּיק אֲבָר בְּצַדִּיקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ:

) a z toho odvozuje představu návratu ke kralování po krizi, která mu umožnila poučeně

mluvit o předchozí bídě. Rovněž překlad řecký „ἐγενόμην“ a latinský

„fui“ dokládají minulý čas i dokonavý vid slovesa h-j-h v tomto verši.

T.N. upozorňuje na talmudistickou formu legendy o Šalomounovi (v

Sanh. 2:66 Git.68b) v níž Šalomoun byl pro svoji pýchu donucen se

vzdát svého trůnu ve prospěch démona Asmodea. Ten mu byl svým

zevnějším tak podobný, že si této záměny nikdo nevšiml, a když se

Šalomoun domáhal zpět svého trůnu a chodíval a říkal: „Byl jsem

králem nad Izraelem“ (Kaz 1,12), všichni ho považovali za blázna. Teprve po upřímném pokání se mohl vrátit ke svému vladařství. Na rozdíl od úvodní věty (1,1 Slova Kazatele, syna Davidova, krále v Jeruzalémě.) přidává tu podání jméno lidu, jemuž vládl: Izrael. - Je to vyznavačské jméno, připomínající Jákoba po jeho vítězném zápasu (sr vk Gn 32,29

[= 28 K] Jákoba tehdy zastavuje Hospodin a bere na sebe démonské rysy útočnicka a stal se na okamžik nepřítelem (dle Gunkela) Protože se Jákob přesto nevzdává sám protivník dozná, že Jákob bojoval jako kníže, tj nejen za sebe, ale i za svůj lid. Bůh ač Jákobovi své jméno nezjeví (neboť Jákob nesmí upadnout v pokušení, provádět s božím jménem, nekalé kousky – brát jméno Boží nadarmo Ex 20,7), obdaří ho novým jménem “*Izrael*” a tím ho ujišťuje, že za sebe i svůj lid bude vždy zápasit jen a jen sám. Tehdy Jákobovi vzchází nový den.

_23[22] A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok. _24[23] Vzal je a převedl je přes potok se (vším),co měl.

_25[24] Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka. _26[25] Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil. _27[26] (Neznámý) řekl: „Pusť mě, vzešla jitřenka.“ (Jákob) však odvětil: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“

_28[27] Otázal se: „Jak se jmenuješ?“ Odpověděl: „Jákob.“ _29[28] Tu řekl: „Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls.“ _30[29] A Jákob (ho) žádal: „Pověz mi přece své jméno!“ Ale on odvětil: „Proč se ptáš na mé jméno?“ A požehnal mu tam. _31[30] I pojmenoval Jákob to místo Peniel^s (to je Tvář Boží), neboť (řekl): „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život.“ _32[31] Slunce mu vzešlo, když minul Peniel^s, ale v kyčli byl chromý. _33[32] Synové Izraelovi nejedí až podnes šlachy při kyčelním kloubu, protože Bůh poranil Jákobovi šlachy kyčelního kloubu.

Celý zápas má rysy přímo Kristovské a připomíná Ježíšův zápas v zahradě Getsemanské (Mt 26,36nn *_36 Tu s nimi Ježíš přišel na místo zvané Getsemane a řekl učedníkům: „Počkejte zatím zde, já půjdu dál, abych se modlil.“ _37 Vzal s sebou Petra a oba syny Zebedeovy; tu na něho padl zármutek a úzkost. _38 Tehdy jim řekl: „Má duše je smutná až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou!“ _39 Poodešel od nich, padl tváří k zemi a modlil se: „Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ _40 Potom přišel k učedníkům a zastihl je ve spánku. Řekl Petrovi:*

„To jste nemohli jedinou hodinu bdít se mnou? _41 Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení. Váš duch je odhodlán, ale tělo slabé.“ _42 Odešel podruhé a modlil se: „Otče můj, není-li možné, aby mne ten kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle.“ _43 A když se vrátil, zastihl je opět spící; nemohli oči udržet. _44 Nechal je, zase odešel a potřetí se modlil stejnými slovy. _45 Potom přišel k učedníkům a řekl jim: „Ještě spíte a odpočíváte?/g/ Hle, přiblížila se hodina, a Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků. _46 Vstaňte, pojdme! Hle, přiblížil se ten, který mě zrazuje.“).

V temnotě, s bolestí, ale věrně, takový je knížecký zápas za svět. Takový je i zápas do něhož bývá postavena i církev (sr 2Pt 1,19 *Tím se nám potvrzuje prorocké slovo, a činíte dobře, že se ho držíte; je jako svíce, svítící v temném místě, dokud se nerozbrěskne den a jitřenka vám nevzejde v srdci. Zj 2,10 Neboj se toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel má některé z vás uvrhnout do vězení, abyste prošli zkouškou, a budete mít soužení po deset dní. **Bud’ věrný až na smrt, a dám ti vítězný věnec života.***).

Jméno Izrael označuje lid postavený do boje, v němž obstojí jen kvůli Bohu, který za svůj, lid bojuje (Ex 14,13n *_13 Mojžiš řekl lidu: „Nebojte se! Vydržte a uvidíte, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak vidíte Egyptany dnes, tak je už nikdy neuvídníte. _14 Hospodin bude*

bojovat za vás a vy budete mlčky (přihlížet).“). Smyslem Božího boje je pokoj symbolizovaný zde Městem pokoje - Jeruzalémem.

13 וַיִּנְתְּתִי אֶת־לְבִי⁰ לְדַרוֹשׁ¹ וְלִתְּוֹר² בַּחֲכָמָה³ עַל־כָּל־אֲשֶׁר נִעְשָׂה³ תַּחַת הַשָּׁמַיִם³

⁰(Obrat wⁿnāttāfī³ aṭ libbī +l³ +inf. má význam předsevzetí, vůle jednat) ¹(lidró_wš l⁺+inf.q. d-r-š Q Ni 162

(εξ)ζετεω percontor,áří,átus sum=vyšetřovat, inquire,ere,síví,sítum=pátrat to inquire forschon keresni,

kutatni=pátrat); ²(w¹lāú_wr w^e+lā (qāmæç po proklitické předložce těsně před přízvuknou slabikou)+inf.q. t-w-r

Q Hi 23 κατασκέπτομαι explorare to explore erforschen kikémle= (vy)zkoumat, prozkoumat impf יתור, inf. תור³ (na^casā^h 3.m.sg.pf.ni. ^c-š-h Q Ni Pi Pu 2627 ποιεω facere to make machen csinálni=dělat)
^a(Orientales deeset in fagmenti codices Hebraici in geniza Cairensi); ^b(Fragmentum codicis in g.Cairensi reperta multi codices manuscripti (plus quam 20)§ versio syrica Τ Targum Ψ versio latina Vulgata mají místo nebesa slunce שמשׁ);

13 καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι¹ καὶ τοῦ κατασκέψασθαι² ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν¹ (verb.inf. aor.act. od ἐκζητέω)² (verb.inf.aor.med. od κατασκέπτομαι)

13 et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole

13i uložil' sem' na 21 svem' umie. ptati i dostinu- 22 ti. mudrze o tom' o všem'. což' 23 se diee pod' slun'cem. tu něpr- 24 azdenT prziezlu. dal' est bT s- 25 inoru' ččim'. abi se s ni obierali.

13e Předsevzal jsem si^e, že moudře propátrám a prozkoumám vše, co se děje pod nebem^f. ^{e-e} dosl. “přiložil (dal) jsem své srdce k”^f sluncem, P T V (<šemeš místo šámajím,H.).

^{13,5}Sloveso d-r-š dle T.N. znamená proniknutí ke kořenu problému a později se v judaismu používalo pro výklad biblického textu. Objevuje se i v termínu pro tento výklad *midraš*.

^{13,6}Sloveso t-w-r znamená dle T.N. obhlížení problému ze všech jeho stran nebo aspektů. Je ho užito k popisu činnosti zvěďů v Nu 13,2 "Pošli muže, aby prozkoumali kenaanskou zemi, kterou dávám Izraelcům. אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

אֶת־חֲלָדֵי הַיָּם וְיִתְרוֹ¹ שְׁלַח־חֲלָדֵי אֲנָשִׁים וְיִתְרוֹ¹ (t-w-r Q Hi 23 κατασκέπτομαι explorare to explore erforschen kikémle= (vy)zkoumat, prozkoumat impf יתור, inf. תור srovnej תור 14 ἡ τρυγών turtur turtle dove Turtлтаube gerlice hrdlička; תורה zákon)

^{13,7}Dle T.N. první sloveso d-r-š zkoumá předmět do hloubky, druhé t-w-r zkoumá předmět v celé jeho šíři – jedná se tedy o úplné prozkoumání.

^{13,8}Toto zkoumání se mělo dít v moudrosti בְּחָכְמָה tedy za využití toho nejvzácnějšího, co si „mudroslovec“ vůbec dovede představit. Zároveň je však třeba brát v úvahu, že takováto moudrost není ani pouze intelektuální ani filozofickou spekulací, ale schopností reagovat na děje v tomto světě správným způsobem, tj. podle vůle Boží.

^{13,9}Obrat תחת השמים = *pod nebesy* má pravděpodobně stejný význam jako výraz תחת השמש = *pod sluncem*.

^{13,10}Dělič אַתְּנָה zde odděluje první část verše, která klade téma (prozkoumání všeho s vynaložením moudrosti od druhé části výpovědi, rhématu, informující o výsledku výše zmíněného průzkumu.

^{13,11}Tato výpověď má formu resummé výzkumné zprávy tak jak ji používáme dododnes. Sestávala tudíž z –*resummé* Kaz 1,13b, -*pozorování výsledků* Kaz 1,14n, -*diskuse použité metody* Kaz 1,16n, -*sdělení pokynů pro budoucí bádání* Kaz 1,18

הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו: ¹ (injan sg.cstr.- injān 8

ó περισπασμον negotium business bajlódás, foglalatoság=obstarávání) ² (l^e+c-n-h III.verb,qal,inf.cstr.+b^e

sich mit etw. abmühen be occupied, busied with Kaz.1,13; 3,10)

ὅτι περισπασμὸν¹ ποιηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περισπᾶσθαι² ἐν αὐτῷ

¹ nom.acc.m.sg.com. distraction=rozptýlení ² verb inf.pres.pass. περισπᾶσθαι be distracted or worried=být trápen

hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum ut occuparentur in ea

(On (sám)/Ono zlé zaměstnání dal Bůh synům člověka aby se namáhali v něm)

Úmornou lopotu uložil Bůh lidským synům, a tak se lopotí.

^{13.12} Ve zjištění, které v yplynulo z kazatelovsazkouvání světa, ukazuje pomocí termínů עָנִין = *úděl, zaměstnání, lopota*, רָע = *zlý, úmorný* לָעֲנוּת = *aby se lopotil/ tak se namáhají, lopotí* to, co prožíváme na zemi, jako špatný úděl, který nás postihuje

^{13.13} T.N. shledává pro kořen ^c-n-h, od kterého jsou odvozeny oba tvary v Kaz 1,13b, význam „*ponížení, pokoření, podmanění až trestání*“, který je typický pro mudroslovnou literaturu.

Úvodní

m slovem tohoto shrnutí je slovo הוּא = *onen*, jež se vztahuje na zlý úděl člověka, jako na něco dobře známého ze zkušenosti, co se nachází v Boží evidenci v Božím plánu: Nyní je to Boží přání, dar, aby se lidé takto snažili, namahavě i zle usilovali. Z výpovědi vyzorujeme 1) Koheletův **soucít** a současně, 2) z citace zlého údělu (dopuštěného Bohem), **naději**, neboť Bůh netrápí bezúčelně i tehdy, kdy člověk Boží dílo není schopen postihnout. Srovnejme: Kaz 8,17a

17 וְרָאִיתִי אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לְמַצּוֹא

17 Spatřil jsem též, že (kíj) veškeré dílo Boží, dílo, které se pod sluncem koná, není člověk schopen postihnout(m-s-³);

Kaz 8,12b: גַּם-יִוְרַע אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה-טוֹב לִירְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלְּפָנָיו:

כִּי ,...

..., neboť já sám vím, že dobře bude těm, kdo se bojí Boha, těm, kdo se bojí jeho tváře.

Paralely:

10 רָאִיתִי אֶת-הָעֲנִין אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְבְנֵי הָאָדָם לָעֲנוּת בּוֹ: (13):Kaz 3,10
Viděl jsem lopotu, kterou Bůh uložil lidským synům, a tak se lopotí.(aby se v ní lopotili)

Gn 3,19 אָפִיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֶךָ אֶל-הָאָרֶץ כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר אַתָּה בְּזַעַתִּי

: וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב: ¹ (z^cā_n nomen f.sg.cstr.=pot) ¹ (af nom.m.du.cstr=nostril-nozdry-chřípí, face, anger-hněv,zlost) *V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátíš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátíš."*

13n Nejprve si Kazatel určuje úkol: přezkoumat a zhodnotit vše, co bylo kdy na zemi vykonáno, rozumí se vykonáno lidmi. Toto úsilí

by se dnes pokládalo za vrchol lidské činnosti, ale Kazatel je nazývá 'úmornou lopotou', kterou Bůh člověku uložil.

Dle T.N. Slova o zlém údělu vztahuje midraš Rabína Abbaha na zvláštní charakter studia Tóry, totiž, že Ji člověk studuje, ale zároveň i později zapomíná, co prostudoval. To má za následek, že nikdy úplně studia nezanechá.

Poznámka: Poprvé je zde zmíněn Bůh, a to obecným označením (^{2e}lohím). Nikde v této knize není jmenován 'Hospodin'.

14 רָאִיתִי אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ

14 εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον

14 vidi quae fiunt cuncta sub sole

26 14Vidiel' sem' všechno což' se 27 diee pod' slun cem.

14 Viděl jsem všechno, co se pod sluncem děje,

וְהִנֵּה הַכֹּל הַבֶּל וְרַעוּת רוּחַ:

καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

et ecce universa vanitas et adflictio spiritus

a to vše- 28 cko ešit'nost'. a smutekT du- 29 chovi.

a hle, to vše je pomíjivost a ^g honba za větrem ^g.

^{g-g} trápení ducha, K < O' V (v.14.17 aj.).

(14) Kaz 2,11. וְפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל-מַעֲשֵׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבְעַמְלִי שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה

1 (sl.q.pf.1.c.sg.+b^e=Obrátil jsem se tváří

do)<11>I pohlédl jsem (sám) na všechno, co bylo mýma rukama vykonáno, na své klopotné pachtění /abych tu udělal/, a hle, všechno je pomíjivost a honba za větrem;

Kaz 2,17 אֶת-הַחַיִּים כִּי רַע עָלֵי הַמַּעֲשָׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ יִהְיֶה הַכֹּל

וְשָׂנְאֵתִי

וְרַעוּת רוּחַ: Pojal jsem nenávisť k životu, /neb/ zošklivilo se mi, co se pod sluncem děje. To

vše je pomíjivost a honba za větrem.

Kaz2,26 שָׂטוּב לְפָנָיו נָתַן חֶכְמָה וְרַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוּטָא נָתַן עֲנָן לְאַסּוּף וְלַכְּנוּסִים

כִּי לְאָדָם

1 לָתֵת לְטוֹב לְפָנָי הָאֱלֹהִים גַּם-זֶה הַכֹּל וְרַעוּת רוּחַ: gather, collect, wrap=sbalit,

zavinout , zahalit (Bůh) totiž člověku, který je mu milý, dává moudrost a poznání i

radost./dosl. A hřešícímu dal zaměstnání, / Hřešícího však nechá lopotit se, shánět a hromadit (věci), které nakonec musí předat tomu, kdo se zalíbí Bohu.

Kaz 4,4 אֲנִי אֶת-כָּל-עַמְלִי וְאֵת כָּל-כְּשָׁרוֹן הַמַּעֲשָׂה כִּי הָיָא קְנֵאת-אִישׁ מֵרַעוּהוּ

וְרָאִיתִי

1 (snaha,energie,úspěch k-š-r qal podařit se) Viděl jsem též

všechno pachtění i vše, co prospěšného se koná, a jak přitom jeden na druhého žárlí. Také to je pomíjivost a honba za větrem.

Kaz 6,9 טוב מְרָאָה¹ עֵינַיִם מֵהַלְדֵּן-נַפְשׁ גַּם-זֶה הַכֹּל וְרַעוּת רוּחַ: (cstr od

מְרֹאָה=vidění) *Lepší je, co vidí oči, než za čím se žene duše; i to je pomíjivost a honba za větrem.*

“Honba za větrem”, “trápení ducha” to jsou dva možné překlady téhož hebrejského textu, neboť “rú^ach” může znamenat jak “vítr” tak i “duch”.

^{14.1}Nomen רְעוּת (dle G-B příbuzné s aramejským רעא=hebrejským רעה) je odvozeno od kořene r^c-(j,w), který nese významy: 1) **pást**, pást stádo, pečovat o něj i ovládat je. Jeho participium qalu m. sg. רֹעֵה = pastýř, f.sg. רֹעֵהָ = pastýřka nás vede až k pastýřské péči Boží o svůj lid.

2) **pást se**, např. o pasoucím se stádu beráneků:

Iz 5,17 וְרָעוּ כְבָשִׁים כְּדָבָרָם וְחֲרִבוֹת מַחִים נָגִים יֹאכְלוּ: *I pástí se budou beránkové podle obyčeje svého, a ostatky těch tučných, navrátíce se, jísti budou.* Nebo o býčku: Iz 27,10

בְּצֹרְחָה בְּדָר נֹהַ מְשֻׁלַּח וְנִעְזָב כַּמְדָּבָר שֶׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשֵׁם יִרְבֵּץ וְכֻלָּה סִעְפִּיָּהּ: *Opevněné město zpustne, bude jak bydlíště zavržené a poušť opuštěná; bude se tam pást býček, odpočívat tam a spásat jeho ratolesti.* V peiorativním smyslu vypásat (nejlepší pastvu) Ez 34,18

הַמַּעֲט מִכֶּם הַמְרֹעָה הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיִתַּר מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ בְּרִגְלֵיכֶם *Což je vám málo vypásat nejlepší pastvu? Proč zbytek pastvy zašlapáváte nohama? Pijete nejčistší vodu; proč tu ostatní nohama kalíte? Spást vše, co jeden bude moci* Jr 6,3

3 אֲלֵיהָ יָבֵאוּ רַעִים וְעָרְרִיהֶם תִּקְעוּ עָלֶיהָ אֲהַלִּים סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת־דָּוָדוֹ: *Přitáhnou k ní pastýři se svými stády, postaví si kolem ní stany a každý spase, co bude moci.*

Obdobný význam nese i jm. tvaru רְעוּת = *usilovat o co, žádat co, toužit po čem*

T.N. uvádí následující významy a odvozeniny tohoto slova:

^{14.1.1} Odvozené od kořene רעע lámat רְעוּת = *trápení*, tak chápe význam toho slova T,V a P

^{14.1.2} Dle Oz 12,2a אֶפְרַיִם רָעָה רוּחַ וְרִדְף קָדִים כָּל־הַיּוֹם כָּזָב וְשָׂר יִרְבֶּה וּבָרִית *Efrajim se živí větrem, za východním větrem se honí po celé dny, množí lež a zhoubu.* עַם־אֲשׁוּר יִכְרְתוּ וְשָׁמֶן לְמִצְרַיִם יִוָּבֵל: *S Asýrií uzavírají smlouvu, do Egypta donášejí olej.*

^{14.1.3} Třetím možným chápáním je odvození od aramejského kořene רעע anebo hebrejského kořene רעה obojí významu „*toužit*“

^{14.2} Exegetický překlad: Shlédl jsem všechna díla, která byla učiněna pod sluncem, a hle, vše je to pomíjivost a *trápení ducha/pasení větru/usilování (do) větru.*

Prognostika vypočítáváním dějinných příležitostí z denního pohybu slunce snad i řecká mytologie (Zeus je bohem dne “dies”,

“hémera”, “efemérní” = na (epi) den (hémera) nebo z jiných nebeských těles je tu snad přirovnáváno k marnosti vynakládané námahy.

15 מֵעוֹת¹ לֹא-יִוָּכַל² לְתַקֵּן³ וְחִסְרוֹן⁴ לֹא-יִוָּכַל לְהַמְנוֹת:
t Pi,Pu,Hit 11 διαστρέφω incurvare to make crooke krümmen křivit T.N. významově blízký je i kořen עוה
(aram. עוּא)=odchýlit se, být pokřiven,sehnut(nif.) hřešit (qal)). Užitý tvar v textu je hapax legomenon
s významem: „to pokřivené“, „shrbené“, „shrbené“²(ju_wkal 3.m.sg.impf.qal. j-k-l Q 193 δύναμι posse to be
able können –hat,-het,képes valamire=moci; nelze, není schopno, nemůže se srovnej Kaz 1,8 (Všechny věci jsou
tak únavné, nemůže jich čl. vypovědět ne-

: nasytí se oko viděním, nenaplní ucho מִשְׁמַע אֵן וְלֹא-תִמְלֵא עֵינַי לְרֹאֹת אִישׁ לְדַבֵּר לֹא-תִשְׁבַּע עַיִן לְרֹאֹת אִישׁ לֹא-יִוָּכַל^a אֵינִי יֹגֵעִים כְּלִי-הַדְּבָרִים יִגְעִים⁸
slyšením.

^{a-a} 1 prb (לֹא-יִוָּכַל))³(litqón l^e+inf.q. t-k-n Q,Pi gerade werden, napřimit – je také hapax legomenon. Komentář
B.H.S doporučuje čtení לְתַקֵּן inf. nifalu s významem: být napříměno dle septuaginty)⁴(Nomen
hæsro_wn=Mangel, nedostatek, chybění, nedostává se - je rovněž hapax legomenon. Je odvozeno od kořene חסר
aramejského původu s významy: chybět, ubývat-v qalu, nechat chybět-v pielu)⁵(hapax legomenon l^ehimmānó_wt
l^e+ inf. nif.= být spočítán od kořene m-n-h Q,Pi,Pu 28 αριθμεω numerare to count zählen počítat- kmentář BHS
předpokládá na místě slova být spočítáno tvar לְהַמְלִיחַ = být doplněno)

15 διεστραμμένον¹ οὐ δύνησεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι² καὶ ὑστέρημα οὐ δύνησεται τοῦ
ἀριθμηθῆναι

¹(διεστραμμένον pt.pf.pass.acc.n.sg=depraved,crooked,wrong) (διαστρέφω=divert, to turn away, mislead, lead
astray) (pf.pass. διέστραμμαι=pervert, distort)²(=být napříměno)

15 perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus

15'Ztracen'ce něsnadno uka- 30 žeš'. a blaznov' něskonaně est 31 čislo.

**15^h Co je pokřivené^h, nelze napřimit, a čeho se nedostáváⁱ, nelze
spočítat.**

^h o lidech, V (sr v.15b). - ⁱ hlupáky, V.

15.6^{T.N.} V tomto verši uvádí kazatel dvě zkušenosti: 1.Setkání se
s deformacemi 2. Střetnutí se snedostatkem

(15)První výrok opakuje verš Kaz 7,13n, který i deformaci podřizuje
Boží vůli:

13 רָאָה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עָוִתוּ:

14 בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָעָה רָאָה גַם אֶת־זֶה לְעַמְת־זֶה עֲשֵׂה

הָאֱלֹהִים עַל־דְּבַר־תְּשׁוּבָה שְׁלֵא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה:

*Pohled' na Boží dílo! Kdo může narovnat, co on zkřivil? ¹⁴V den dobrý užívej dobra a v
den zlý/e/ si uvědom, (že) ten i onen učinil Bůh proto, aby se člověk nedozvěděl, co bude po
něm.*

15.6.2^{T.N.} Starověký překlad Vulgáta vidí v pokřivení mravní
deformaci, perversi, převrácení. Též septuagintní διεστραμμένον má
kromě významu zkroucený také význam převrácený

15.7. Překlad: *Zkřivené nemůže být napřímáno, nedostatek nemůže být spočten*

15 Zcela bez hodnoty jsou činy zlé, lež nelze napravit. Pokřivení (H. [?]-*v-h*) přisuzuje SZ srdci (Př 12,8: לְפִי־שָׂכְלוּ יְהִל־אִישׁ וְנַעֲוֶה־לֵב יְהִי לְבוּיוֹ: 8

8 Muž bude chválen pro svá prozíravá ústa, kdežto ten, kdo má zvrácené srdce, upadne v pohrdání.) a cestám člověka, který zapomene na Hospodina (Jr 3,21 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קוֹל עַל־שִׁפְיִים נִשְׁמָע בְּכִי תַחְנוּנָיו

21 Na holých návrších je slyšet volání, pláč a prosby synů izraelských. Zvrátili svou cestu, zapomněli na Hospodina, svého Boha.)

V Palestině se prý dosud říká: Psí ohon zůstane křivý (zahnutý), i když psa biješ, jak chceš. Může ovšem být za tím i vědomí o nenapravitelnosti pošetilce a hlupáka (Př 27,22

אֶת־הָאוֹיֵל בְּמִכְתָּשׁ בְּתוֹךְ הַרְיָפוֹת בְּעָלֵי לֹא־תִסּוּר מֵעַלְיוֹ אוֹלָתוֹ: *Kdybys pošetilce* אִם תִּכְתוֹשׁ

roztloukl v hmoždíři na padrť tloukem, pošetilst z něho nedostaneš.), před nímž je lépe mlčet

(Mt 7,6 *Nedávejte psům, co je svaté. Neházejte perly před svině, nebo je nohama zašlapou, otočí se a roztrhají vás.*)

anebo mu odpovídat na jeho úrovni (Př 26,5: חָכְם בְּעֵינָיו: חָכְם

עֲנֵה כִסִּיל כְּאוֹלָתוֹ פְּוִיֵהִיָּה *Odpověz hlupákovi podle jeho pošetilsti, aby se sám sobě nezdál*

moudrý.). Co chybí (H. *ch-s-r*), nedá se spočítat (např. chléb, 2S 3,29

יָחֵלוּ עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֵל כָּל־בֵּית אָבִיו וְאֵל־יִפְרַת מִבֵּית

יֹאָב זָב *Ta ať dopadne na hlavu Jóabovu i na celý dům jeho otce. Ať v Jóabově domě nikdy nechybí trpící*

výtokem ani stížený malomocenstvím ani držící se hůlky ani padlý mečem ani trpící nedostatkem chleba!" ;

peníze, 2Kr 12,11

כִּי־רַב הַכֶּסֶף בְּאָרוֹן וַיַּעַל סֵפֶר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנּוּ אֶת־הַכֶּסֶף וַיְהִי כְּרֹאוֹתָם

: *Když viděli, že je v truhle hodně stříbra, přicházeli královský písař i velekněz a zavázali*

do (měšců) spočítané stříbro, které se v Hospodinově domě našlo.) Snad jde o přísloví

podobné našemu: Kde nic není, ani smrt nebere.

Aby pisatel vyjádřil nesmyslnost naznačeného počínání užívá ve v.14

poprvé obrazu o honbě za větrem (*r^{ec} út rú^a ch*, Lapání větru do dlaní a

honba za ním jsou stejně nesmyslné jako opatrování a pasení větru (i

tak se dá přeložit hebrejské *r^c-h*); sr úsloví o pytli blech nebo

pohádku o pasení zajíců.

Reformační překlady odvozují patrně podle Vulgáty první slovo od *r^c-^c*

= trápení (ducha, K; v hebrejštině duch i vítr = *rúach*).

16 דְּבַרְתִּי אֲנִי עַם־לְבִי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הַגְּדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חֲכָמָה

'(verb hif.pf.1.c.sg. g-d-l= učinil jsem velkou)² (conj.+verb hif.pf.1.c.sg j-s-f=dodal,připojil,rozmnožil jsem)

16 ἐλάλησα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου τῷ λέγειν ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα² σοφίαν
²(verb.ind.aor.1.sg zvětšil, increase,zmnožil)

16 locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia 16Mluvil' sem' svim' sr'- 32 dcem' rz'ka. To sem' již' veli- 33 ki učinienT. a prziebieh!' sem' 34 smislem'

16 Rozmlouval jsem se svým srdcem: Hle, nabyl jsem větší a hojnější moudrosti

עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־יְרוּשָׁלָּם וְלְבִי רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדָעַת:

ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλημ καὶ καρδία μου εἶδεν πολλά σοφίαν καὶ γυνώσιν

omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit

všec'ki, kdož' jsu 35 prziiede mnu bili v' eruzal- 36 emie. a misl' ma. opatrzila 37 est mnohe vieci mudrzie. I nau- 1 čil' sem' se,

než ti všichni, kdo byli v Jeruzalémě^j přede mnou, mé srdce nabylo mnoho moudrosti a vědění.

^j tak O' P T V (sr 2,7 וְצֹאן בָּקָר מְקַנָּה לִי גַם מְקַנָּה בָּקָר וְצֹאן

קִנִּיתִי הָרֵבָה הָיָה לִי מִכָּל שִׁהִי לְפָנַי בִּירוּשָׁלָּם: קִנִּיתִי *Nakoupil jsem (si) otroků a otrokyň a měl jsem i doma narozenou (čeled'), stád skotu a bravu jsem měl víc než všichni, kdo byli v Jeruzalémě přede mnou.*); V hebr. textu Kaz 1,16 je dosl. psáno **nad Jeruzalémem**.

(16) dále srov.: 1Kr 3,12 כְּדַבְּרֶיךָ הִנֵּה נֹתַתִּי לְךָ לֵב חָכֶם וְנִבּוֹן אֲשֶׁר כְּמוֹדְךָ

לֵא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאִחְרֶיךָ לֵא־יִקּוּם כְּמוֹדְךָ: הִנֵּה עָשִׂיתִי *hle, učiním podle tvých slov. Dávám ti moudré a rozumné srdce, takže (nikdo) tobě podobný nebyl před tebou a ani po tobě nepovstane (nikdo) tobě podobný.*

חֲכָמַת שְׁלֹמֹה כָּל־בְּנֵי־קָדָם וּמְכָל חֲכָמַת מִצְרַיִם: 1Kr 5,10 [= 4,30 K]

וְתָרַב Šalomounova moudrost převýšila moudrost všech synů dávnověku i všechnu moudrost egyptskou.

הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חֲכָמַתְךָ:

וְתַאמַּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמַת וְלֵא־הָאֱמַנְתִּי לְדְבָרִים *Řekla králi: „Co jsem slyšela ve své zemi o tvém podnikání i o tvé moudrosti, je pravda.*

וְתַרְאִינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הִגְדַּלְתִּי חֲכָמָה וְטוֹב אֶל־הַשְּׁמוּעָה

עַד אֲשֶׁר

אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי: <7> *Nevěřila jsem těm slovům, dokud jsem nepřišla a nespatřila (to) na vlastní oči. A to mi nebyla sdělena ani polovina. Překonal jsi moudrosti a blahobytem pověst, kterou jsem slyšela.*

וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׂר וְלִחֲכָמָה: 1Kr 10, 23n

Šalomoun převýšil všechny krále země bohatstvím i moudrosti.

וְכָל־הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פָּנָיו שְׁלֹמֹה לְשִׁמְעַת אֶת־חֲכָמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים בְּלְבוֹ:

Celá země vyhledávala Šalomouna, aby slyšela jeho moudrost, kterou mu Bůh vložil do srdce.

וַגְּדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכָּל שִׁהִי לְפָנַי בִּירוּשָׁלָּם אֶף חֲכָמַתִּי עִמָּדָה לִּי: Kaz 2,9 *Stal jsem se velikým a předčil jsem všechny, kteří byli v Jeruzalémě přede mnou; nadto při mně stála má moudrost.*

16 V samomluvě připomíná pisatel vlastní zkušenost

Šalomounovu: Byl obdarován moudrostí nad všechny dávné jeruzalémské krále a mudrce, např. Malkí-sedeka(Gn14,18nn

18 וּמִלְכֵי־צָדֵק מֶלֶךְ שָׁלֹם הוּצִיא לָחֶם וַיֵּינן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן:

A šálemský král Malkisedek přinesl chléb a víno; byl totiž knězem Boha Nejvyššího.

19 וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קָנָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

<19>Požehnal mu: „Požehnán buď Abram Bohu Nejvyššímu, jemuž patří nebesa i země.

20 וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר־מִגֵּן צָרִיךָ בְיָדֶךָ וַיִּתֶּן־לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל:

<20>Požehnán buď sám Bůh Nejvyšší, jenž ti vydal do rukou tvé protivníky." Tehdy mu dal (Abram) desátek ze všeho. {Gn 14,18-20}).

Moudrostí rozumí se schopnost rozeznat dobré od zlého a podle toho

rozhodovat, např. při soudu (1Kr 3,9 לֵב שִׁמְעַ לְשֹׁפֵט אֶת־עַמּוֹךְ לְהַבִּין

Kéz bys tedy dal svému služebníkovi srdce vnímavé, aby mohl soudit tvůj lid a dovedl rozlišovat mezi dobrem a zlem. Neboť kdo by dokázal soudit tento tvůj lid, jemuž je (tak) těžko (vládnout)?" . 28

חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שִׁפֵּט

Když se celý Izrael dozvěděl o rozsudku, který král vynesl, jala je bázeň před králem. Viděli, že je nadán Boží moudrostí k vykonávání soudu.

Biblické podání k ní ovšem u Šalomouna počítá i znalost přírody,

kterou spojuje bezprostředně s jeho dílem poetickým (1Kr 5,10-13 [=

4, 30-33 K] וַתִּרְבַּ חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל־בְּנֵי־קָדְשָׁם וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם:

Šalomounova moudrost převýšila moudrost všech synů dávnověku i všechnu moudrost egyptskou. <11[31]> וַיִּחְכַּם

מֵאִיתָן הָאֲזֹרְחֵי וְהַיָּמֵן וְכָל־כָּל וְדָרְדַע בְּנֵי מַחֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב:

Byl moudřejší než všichni lidé, než Étan Ezrachejský a Héman, Kalkol a Darda, synové Machólovi. Jeho jméno bylo (proslulé) mezi všemi okolními pronárody. <12[32]>

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף: וַיְדַבֵּר שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים מִשְׁלֵ

Vyslovil tři tisíce přísloví a jeho písní bylo tisíc a pět. <13[33]>

וַיְדַבֵּר עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָרִמָּשׁ וְעַל־הַדְּגָיִם: *Dovedl také mluvit o stromech, od cedru, který je na Libanónu, až po yzop, který roste na zdi, a dovedl mluvit i o zvířatech, ptácích, plazech a rybách.*

לְבִי לְדַעַת חֲכָמָה וְדַעַת הוֹלָלוֹת וְשִׁכְלוֹת יַדְעָתִי שְׁגַם־זֶה הוּא רַעֲיוֹן רוּחַ:

17 וְאַתְנָה

(lāda^cat inf.cstr. =poznávat) (w^e da^cat I.w-cosecutivum+3.m.sg.pf.q.=a (srdce)bude poznávat, a pozná E II.

subst. cstr. =poznání /čeho/) (hó_wléló_wt 5 ἡ περιφῆρια stultitia madness Torheit balgaság ²h-l-I III.

εὐφραίνομαι insanire to be mad

töricht, verückt sein belondnak lenni)

17 καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γινῶναι σοφίαν καὶ γινῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην ἕγνωσεν ὅτι καὶ γε τοῦτ' ἔστιν προαίρεσις πνεύματος

17 dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus

17i przidal' sem' srce 2 me, abich umiel' mudrost. i uč- 3 enie. i blud i. i blaznovstv- 4 ie. i poznal' sem', že v tom ve 5 všem' est usile, a smutekT du- 6 chovi,

^{17 e}Předse vzal jsem si^e, že poznám^k moudrost, poznám i ztřeštěnost a pomatenost^k. Poznal jsem však, že i to je^g honička za větrem^g,

^{e-e} dosl. přiložil (dal) jsem své srdce k (Kaz 1,13. אֶת־לְבִי לְדְרוֹשׁ וְלִתְּוֹר. אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם הוּא עֲנֵן רָע נָתַן אֱלֹהִים לְבִנֵי הָאָדָם לַעֲנוּת בּוֹ: וְנִתְּתִי כָּל פְּרֵדֶסֶבְזָל יָסֵם סִי^e, že moudře propátrám a prozkoumám vše, co se děje pod nebem^f. Úmornou lopotu vložil Bůh lidským synům, a tak se lopotí. aj.).

^{k-k} moudrost a poznání, podobenství a umění, O'; moudrost a učení i omyly a hloupost, V.

^{g-g} trápení ducha, K < O' V (v.14 אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם וְהֵנָּה Viděl jsem všechno, co se pod sluncem děje, a hle, to vše je pomíjivost a honba za větrem. Kaz 2,17 אֶת־הַחַיִּים כִּי רָע עָלֵי הַמַּעֲשָׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם וְשָׂנְאֵתִי Pojal jsem nenávisť k životu, zošklivilo se mi, co se pod sluncem děje. To vše je pomíjivost a honba za větrem. aj.).

(17) Kaz 2,12 אֲנִי לְרֵאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלָלוֹת וְסִכְלוֹת כִּי מָה הָאָדָם שֶׁיָּבֹא אַחֲרָי וּפְנִיתִי

הִמְלִיךְ אֶת אֲשֶׁר־כָּבֵר עִשׂוּהוֹ: I pohlédł jsem a viděl moudrost i ztřeštěnost a pomatenost. Jaký

člověk nastoupí po králi, jehož (si) ustanovili předtím? Kaz 7,25 לְדַעַת וְלִתְּוֹר וּבִקְשִׁי חֲכָמָה

^{1s-b-b} וְחִשְׁבֹּן וְלַדַּעַת רָשַׁע כְּסָל וְהַסְכָּלוֹת הוֹלָלוֹת: סְבוֹתַי אֲנִי וְלְבִי

verb.qal.pf.1.c.sg. turn towards ^{2b-q-š} verb.piel.inf.cstr. /imp.sg.=a vyhledat/ a hledej Zaměřil jsem se cele na to, abych poznal a prozkoumal a vyhledal moudrost a smysl (všeho), abych poznal (i) hloupou svévoli a ztřeštěnou pomatenost.

17 Jako protějšek moudrosti staví pisatel ztřeštěnost (הוֹלָלוֹת) a pomatenost (שִׁכְלוֹת). První termín vyjadřuje bláznivé počínání sebejistých

יִתְיַצְבוּ הוֹלָלִים לְנֶגֶד עֵינַיךָ שֶׁנֶּאֱמַר כָּל־פַּעְלֵי אֹן: (Ž 5,6:

לֹא¹ (verb.hitp.impf.3.m.pl. j-s-b Hit ad n-s-b 48 ἵστημι consistere to stand (sich hinstellen)

postavit (se)) *tobě nesmějí na oči potřestěnci, nenávidíš všechny, kdo páchají ničemností, Ž*

75,5 אֶל־תְּרִימוּ קִרְן: אֶמְרָתִי לְהוֹלָלִים אֶל־תְּהָלוּ וְלַרְשָׁעִים *Potřestěncům říkám:*

Nechte ztřeštěnosti! (Říkám) svévolníkům: Nezvedejte rohy!) a bludařů (Iz 44,25

: מִפָּר אֶתוֹת בְּדִים וְקִסְמִים יְהוֹלֵל מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲוֹר וְדַעְתָּם יִשְׁכַּל: *Hospodin*

ruší znamení žvanilů a z věstců činí pomatence, obrací mudrce nazpět a jejich poznání mate.

Jb 12,17 מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל (barefoot, bosonohé) וְשַׁפְטִים יְהוֹלָל: *(Bůh i) rádce odvádí*

vysvlečené, ze soudců činí ztřeštěnce,) i modlářů (Jr 50,38 מִימִיָּה וַיָּבֵשׂוּ כִּי אָרַץ *mi*

Sucho na jeho vody, vyschnou. Vždyť je to

země model, kvůli přišerám třeští.).

Druhý termín označuje ztrátu soudnosti (1S 13,13 אֶל-שָׂאוּל נִסְכַּלְתָּ

וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל

שְׁמַרְתָּ אֶת-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר צִוְּךָ כִּי עָתָה הֵכִין יְהוָה אֶת-מַמְלַכְתְּךָ לְאֵל

אל-ישראל ער-עולם: Samuel nato Saulovi řekl: „Počínal sis jako pomatenec. Nedbals příkazu, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh. Tak by byl Hospodin upevnil tvé království nad Izraelem navěky.), jaká

postihla i Davida, takže zhřešil (2S 24,10 אַתָּה אֶחָרֵי-כֵן סָפַר אֶת-הָעָם ס

חָטַאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה יְהוָה הֶעֱבֵר-נָא אֶת-עֵינֶיךָ עָבְדְּךָ כִּי כִּי וַיִּדַּע לֵב-דָּוִד

אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-יְהוָה <10>Ale potom měl David výčitky svědomí, že dal lid sečíst.David volal k

Hospodinu: „Velmi jsem zhřešil, že jsem (to) učinil. Nyní, Hospodine, sejmi prosím ze svého služebníka vinu;

počínal jsem si jako velký pomatenec.").

18 כִּי בָרַב חֲכָמָה רַב-כַּעַס וַיּוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכַאוֹב:

(rób subst.149=množství) (kā^cas 25 ἡ ὀργή aegritudo=rozhořčení,nemoc,ira indignation,anger

Unmut,Ärger,Zorn bosszúság, harag=nevole,hněv k^c-s Q Pi Hi 55 παροργίζω irritare to irritate,to

annoy=obtěžovat,znepokojovt reizen bosszantani=(po)dráždit) (jó_wsi_f 3.m.sg.impf.hif=add,increase j-s-f Q Ni

Hi 213 προστίθημι addere to add hinzufügenen hozzáadni=přibrat, přidat)

18 ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνώσει προσθήσει ἄλγημα

18 eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat et laborem

I8Proto žě v mnohem' smí- 7 sle. mnohe est rozhnievanie, a k- 8 to przičinije umienie. prace

9 przičinije. =Nebot' v množství moudrosti množství nevole a(t') přidá poznání přibere

bolesti ¹⁸ **nebot' kde je mnoho moudrosti, je i mnoho hoře ¹, a čím**

víc vědění, tím víc bolesti. ¹ poznání, O'.

18 Ač je tedy naprostý rozdíl mezi moudrostí a pošetilostí, došel

Šalomoun k závěru, že toto rozpoznání nepřináší člověku blaženost.

Čím více vědění, tím více bolesti, čím hlubší poznání, tím větší

utrpení. Čím více kdo ví, tím víc poznává, jak málo ví (Sókrates: Vím,

že nic nevím).